

Asia: VN/33963/2024

(Suomenkielinen lausuntoaika on päättynyt 10.2.2026 eikä tämän jälkeen tulleita lausuntoja huomioida.) Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

Kristinestads stad erbjuder idag ett brett utbud av integrationsfrämjande utbildningar både på finska och svenska. Den fria bildningen har haft möjlighet att vara flexibel med språkutbildning då det kommit flera nyanlända, till exempel i och med Ukrainakriget. Utbildningarna har varit populära och flera kurser är fulla. Sysselsättningsområdet som Kristinestad hör till hänvisar även sina klienter till fria bildningens utbildningar. Kristinestads stad är orolig för konsekvenserna i den föreslagna propositionen. Ifall ansvaret för all integrationsutbildning och utbildning i grundläggande litteracitet flyttar över till sysselsättningsområdet kan det innebära stora förändringar för ett redan fungerande system med språkutbildningar. Vi befärar att utbildningsutbudet som erbjuds på mindre orter kommer att minska. Distansundervisning är inte heller samma sak som närundervisning.

Hur tryggar man regeringsprogrammets målsättning om att integrera 5–10 procent på svenska? En öronmärkning av 300 000 euro år 2027 täcker knappast behovet i alla tvåspråkiga kommuner. De tvåspråkiga kommunerna är idag flexibla och kunniga att ordna språkutbildningar på svenska och finska. Ifall att ansvaret för språkutbildningar flyttar över till sysselsättningsområdet, är det inte sagt att språkflexibiliteten förblir på samma nivå.

Personer som berörs av integrationsfrämjande tjänster är inte en homogen grupp utan har olika förutsättningar för att lära sig språk. Regeringens målsättning att integration ska ske genom sysselsättning kan inte direkt eller alls tillämpas på alla grupper. Exempelvis äldre, personer med traumabakgrund och personer i behov av särskilt stöd behöver flexibla utbildningslösningar som kan vara svårt att erbjuda som arbetskraftsutbildning.

Efter avklarad integrationsfrämjande utbildning i staden de senaste åren har majoriteten av fria bildningens elever gått vidare till yrkesutbildningar, gymnasiestudier, arbetslivet eller fortsatt med språkutbildning.

Kristinestads stad anser att:

Integration kan inte enbart vara en arbetskraftspolitisk åtgärd utan det ska ses från ett samhällsperspektiv. Det måste finnas tillräckliga möjligheter att lära sig språk- och samhällsfärdigheter så individen och hans familj kan vara en aktiv del av samhället. Därför föreslår Kristinestads stad att lagen om fritt bildningsarbete fortsättningsvis ska omfatta uppgiften att ordna utbildning för invandrare. Uppgiften preciseras jämfört med nuläget så att den fria bildningen kompletterar den arbetskraftspolitiska integrationsutbildningen. Detta innebär att lagen ska definiera följande uppgifter för de fria bildningsorganisationerna:

- möjligheten att delta i studier inom den fria bildningen ska kvarstå för målgruppen (invandrade med integrationsplan). Individen ska kunna efter arbetskraftspolitisk integrationsutbildning delta i fria bildningens språk- och samhällsutbildningar. Det här ska vara möjligt för både individer med och utan integrationsplan. Invandrade med läroplikt ska kunna gå språk- och samhällsutbildning efter avslutad grundläggande utbildning om det finns behov av det och det främjar individens möjligheter till fortsatta studier.
- grundläggande litteracitet ska fortsättningsvis anordnas av fria bildningen som har kompetens och fungerande utbildningsmodeller för den här målgruppen, som är speciellt sårbar. Grundläggande läs- och skrivfärdigheter är en grundläggande rättighet oberoende ålder och en förutsättning för att man ska kunna delta i samhället, i utbildningar och sysselsättas på den finländska arbetsmarknaden.

Dessutom föreslår Kristinestads stad att:

- grundläggande utbildning för vuxna ska vara tillgängligt för alla. Kristinestads stad föreslår att den föreslagna åldersgränsen på 30 år avskaffas. Att sätta en åldersgräns på trettio år är diskriminerande och medför ett ojämlikt behandlade av individer. Grundläggande utbildning är en grundläggande rättighet. Oberoende ålder behöver alla en möjlighet att lära sig grundläggande färdigheter för att klara sig i samhället och på arbetsmarknaden.
- Kristinestads stad föreslår att de lagändringar som berör lagen om fritt bildningsarbete träder i kraft 31.7.2027. Det här skulle ge läroanstalterna möjligheter att avsluta de utbildningar som påbörjats under 2026 och att hinna göra nödvändiga anpassningsåtgärder i läroanstalterna.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästö

Kristinestads stad har erhållit statsandelar för integrationsutbildning samt kalkylerade ersättningar för integrationsarbete. Nedskärningar i både statsandelar och kalkylerade ersättningar påverkar kommunens ekonomi negativt och påverkar stadens möjligheter att erbjuda integrationsfrämjande tjänster, såsom språkutbildningar.

Förslaget är inte en omfördelning eller effektivisering av finansiering utan en omfattande nedskärning för den fria bildningen men också för kommunen. I motiveringarna för lagförslaget omnämns det att man med reformen kring finansieringen vill ta bort överlappande finansieringar. Kristinestads stad vill påpeka att det inte är frågan om överlappningar, utan en parallell finansiering som är en del av fria bildningens statsandelsfinansiering och en del av finansieringen som riktas till Finlands utbildningssystem.

Nedskärningarna i de kalkylerade ersättningen till följd av att processer görs smidigare är inte försvarligt. Förslagen i propositionen minskar inte på kommunernas förpliktelser utan är endast kosmetiska. Förslaget att integrationsplan ska utarbetas vid samma tillfälle som bedömningen av invandrarens kompetens och behov av integrationstjänster medför inga inbesparningar för kommunen.

Reformen strävar till inbesparingar, men dessa kan i långa loppet leda till ökade kostnader genom fördröjda integrationsprocesser och fördröjd etablering på arbetsmarknaden.

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

Reformen förstärker integrationens förpliktande karaktär, men utan att erbjuda de utbildningar som behövs för att människors skyldigheter ska kunna uppfyllas.

Genom att begränsa möjligheterna till frivilliga studier, inskränka tillgången till grundläggande utbildning för vuxna och ta bort fria bildningens roll som utbildningsanordnare försämrar förutsättningarna att nå målen om snabbare sysselsättning och samhällsdeltagande.

Invandrares situation är mångfacetterad. Alla är inte omedelbart redo för att placera sig på arbetsmarknaden. Fria bildningens utbildningar har varit avgörande för att stödja personer med svaga språkkunskaper, traumabakgrund, låg skolbakgrund eller behov av individualiserade lärmiljöer. Dessa utbildningsvägar är centrala för en jämlik och realistisk integration.

Integrationens förpliktande karaktär får inte leda till att en del av de som integreras lämnar utanför tjänsterna, vilket ökar riskerna för marginalisering och polarisering.

Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

Förslaget bortser från integrationens bredd och olika målgrupper. Integrationsmålen definieras nästan enbart genom sysselsättning och tar inte hänsyn till barn, unga, familjer, äldre eller personer

med särskilt stödbehov. Integration bör betraktas som en helhet. Enbart sysselsättning som mål stöder inte samhällsfreden. Förslaget försvagar utbildningens tillgänglighet och inskränker bildningsmässiga samt kulturella rättigheter, samtidigt som det påstår motsatsen.

Förändringarna i integrationsprocessens initialskede innebär stora risker. När fria bildningens utbildningar avvecklas försvinner centrala och väletablerade språkutbildningar, samhällsorienteringar och läskunnighetsutbildningar som tidigare funnits tillgängliga. På mindre orter är risken att det enda möjliga utbildningsalternativet som funnits på egna orten, dvs fria bildningen utbildning försvinner och att avstånden till arbetskraftspolitiska utbildningarna bli oöverkomligt långa för klienterna.

Då den föreslagna lagändringen saknar en ordentlig övergångsperiod riskerar utbildningsplatser att försvinna redan innan lagen träder i kraft. Det innebär att individer kan stå utan utbildning, vilket försvagar deras möjligheter att integreras, lära sig språk och komma i arbete.

Muut huomiot

Det föreslagna avskaffandet av folkhögskolornas och fria bildningens integrationsutbildning är en betydande samhällelig förlust. Dessa utbildningar har visat sig vara effektiva, inkluderande och flexibla. Särskilt i situationer där läroanstalter snabbt kunnat anpassa sig och svara på behov, som till exempel då Finland våren 2022 tog emot ett stort antal flyktingar från Ukraina.

Att skära ner de strukturer som under decennier byggt upp expertis och utbildningskapacitet inom integration är kortsiktigt och kan leda till utanförskap, polarisering och ökade kostnader för samhället.

Mattsson Nortamo Emilia
Kristiinankaupungin kaupunki - Kristinestads stad

Hakala Anette
Kristiinankaupungin kaupunki - Kristinestads stad